

Uttalelse om god bokføringssskikk GBS 8

Bokføring av innbytte

(Vedtatt 10. oktober 2006, oppdatert 12. mars 2007, 3. mars 2014 og 26. mars 2026)

Spørsmål

Ved salg av vare hvor det mottas innbytte (kjøp) tillates det at en av partene i handelen utsteder salgsdokumentet, jf. bokføringsforskriften § 5-2-1 annet ledd.¹ Salget og innbyttet dokumenteres dermed i samme salgsdokument, med et nettobeløp til gode for en av partene.

Er det tilstrekkelig at kun nettobeløpet i det felles salgsdokumentet fremgår av henholdsvis kunde- og leverandørspesifikasjonen hos partene, eller må salg/kjøp av vare og mottatt/innlevert innbytte bokføres og fremgå som separate beløp? Hvis salg og kjøp må fremgå som separate beløp, er det da tilstrekkelig at begge beløpene fremgår i den samme spesifikasjonen?

Lov og forskrift

Den bokføringspliktige skal ifølge bokføringsloven § 7 første ledd bokføre alle opplysninger som er nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering som nevnt i § 5. Bokføringen skal være fullstendig, reell og nøyaktig, jf. bokføringsloven § 4 nr. 2 til 4.

Det skal kunne utarbeides både kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon, jf. bokføringsloven § 5 første ledd nr. 3 og 4. Nærmere krav til hva disse spesifikasjonene skal inneholde følger av bokføringsforskriften § 3-1 første ledd nr. 3 og 4. Kunde- og leverandørspesifikasjonene skal i enkelte tilfeller også omfatte kontante salg og kjøp, jf. bokføringsforskriften § 3-1 annet ledd.

Regnskapssystemet skal innrettes slik at opplysningsplikten kan ivaretas, jf. bokføringsloven § 4 nr. 1. Plikten til å gi opplysninger gjelder både opplysninger som kan ha betydning for egen skatteplikt mv., jf. skatteforvaltningsloven § 10-1, og opplysninger som kan ha betydning for andres skatteplikt (tredjepartsopplysninger), jf. skatteforvaltningsloven § 10-2.²

Vurdering og konklusjon

Innbytte betyr at en vare tas imot som hel eller delvis betaling ved salg av en annen vare. Verdien av innbyttevaren trekkes fra på det beløpet som skal betales for den andre varen. Innbyttevaren er normalt av samme art som den andre varen, for eksempel kjøretøyer, maskiner, hvite- eller brunevarer. Innbytte er en underkategori av det generelle byttebegrepet, som omfatter alle tilfeller hvor det skjer en gjensidig utveksling av varer eller tjenester mellom to parter (byttehandel). Unntaket i bokføringsforskriften § 5-2-1 annet ledd gjelder kun ved innbytte av varer og kan ikke

¹ Det forutsettes at den parten som utsteder salgsdokumentet er bokføringspliktig, jf. bokføringsloven § 2.

² Begrepet «skatt» omfatter både skatter og avgifter, jf. skatteforvaltningsloven § 1-2 bokstav a.

anvendes ved andre byttehandler.

Ved innbytte vil begge parter både være selger av en vare og kjøper av en vare. Salgs- og kjøpstransaksjoner skal spesifiseres særskilt blant annet i bokførings-, konto-, kunde- og leverandørspesifikasjonene, i årsregnskapet og i pliktig regnskapsrapportering til skattemyndighetene³. Etter skatteforvaltningsloven kan skattemyndighetene innhente opplysninger over mellomværender, spesifisert på henholdsvis salgs- og kjøpstransaksjoner. Innbytte innebærer dermed to separate transaksjoner som må bokføres hver for seg, som henholdsvis salgs- og kjøpstransaksjoner. Det er ikke anledning til å bokføre transaksjonene kun som et nettobeløp som fremgår av enten kunde- eller leverandørspesifikasjonen.

Salgstransaksjoner skal spesifiseres i kundespesifikasjonen og kjøpstransaksjoner i leverandørspesifikasjonen. Ved innbytte må det imidlertid kunne aksepteres at kjøperen av innbyttevaren kun benytter kundespesifikasjonen og spesifiserer salgs- og kjøpstransaksjonene særskilt (brutto) der. Organisasjonsnummeret til leverandøren (selger av innbyttevaren) må i slike tilfeller fremkomme av kundespesifikasjonen hvis leverandøren er bokføringspliktig.

Eksempel:

- En bilforhandler selger en ny varebil til en entreprenør for kr. 400 000. Som delbetaling tar bilforhandleren innbytte i en eldre varebil verdt kr. 150 000, slik at entreprenøren kun skal betale et mellomlegg på kr. 250 000 (på kreditt). Bilforhandleren utsteder et felles salgsdokument for sitt salg av en ny varebil til entreprenøren og sitt kjøp av en eldre varebil fra den samme entreprenøren.
- Bilforhandleren må bokføre dette som to transaksjoner:
 1. Salg av en ny varebil. Kr. 400 000 bokføres kredit salgsinntekt og debet kundefordringer (skal fremgå på entreprenørens konto i kundespesifikasjonen).
 2. Kjøp av en eldre varebil. Kr. 150 000 bokføres debet varekjøp og kredit leverandørgjeld (skal fremgå på entreprenørens konto i leverandørspesifikasjonen). Eventuelt kan bilforhandleren velge å bokføre også innbyttekjøpet som et bruttobeløp til kredit mot kundefordringer (på entreprenørens konto i kundespesifikasjonen, med angivelse av entreprenørens organisasjonsnummer).
- Også entreprenøren må bokføre dette som to transaksjoner:
 1. Salg av en eldre varebil. Kr. 150 000 bokføres kredit salg av anleggsmidler og debet kundefordringer (skal fremgå på bilforhandlerens konto i kundespesifikasjonen).
 2. Kjøp av en ny varebil. Kr. 400 000 bokføres debet varebiler og kredit leverandørgjeld (skal fremgå på bilforhandlerens konto i leverandørspesifikasjonen).

³ Herunder skattemelding for merverdiavgift etter skatteforvaltningsloven § 8-3, skattemelding for formues- og inntektsskatt etter skatteforvaltningsloven § 8-2 og selskapsmelding for selskap med deltakerfastsetting etter skatteforvaltningsloven § 8-9, jf. bokføringsloven § 3 og bokføringsforskriften § 2-1.